

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
710-11

meddelad i Stockholm den 19 maj 2011

SÖKANDE

1. AA
2. BB
3. CC

Ombud för 1–3: Advokaterna Lars Borgsten och Carolina Järnklev
Lindskog Malmström Advokatbyrå
Box 27707
115 91 Stockholm

4. DD

5. Villaägarna Haninge-Tyresökretsen
c/o EE

6. Tyresö Strands Markägareförening
c/o FF

KLANDRAT AVGÖRANDE

Regeringens (Miljödepartementet) beslut den 4 november 2010, M2009/594/F/P, avseende överklagande i fråga om detaljplan för Strandängarna, etapp 1, Tyresö kommun, se bilaga

SAKEN

Rättsprövning

Dok.Id 105690

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avvisar ansökningarna från AA, BB, CC, DD och Villaägarna Haninge-Tyresökretsen.

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

YRKANDEN M.M.

Sökandena yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska undanröja regeringens beslut. AA, BB, CC och Tyresö Strands Markägareförening yrkar vidare att Högsta förvaltningsdomstolen ska, i avvaktan på den slutliga prövningen, bestämma att beslutet tills vidare inte ska gälla.

AA, BB och CC anför bl.a. följande. Deras fastigheter ligger i direkt anslutning till samt inom det planlagda området och påverkan på fastigheterna kommer att bli omfattande. De föreslagna byggnadernas placering och utformning medför betydande olägenheter med bl.a. försämrad utsikt, ökad trafik, ökat buller och oljud samt försämrad luft. Marken i sig är dessutom inte lämplig för byggnation och det föreligger risk för negativ påverkan på kringliggande hus.

DD och Villaägarna Haninge-Tyresökretsen anför bl.a. följande. Föreningen uppfyller kraven för att utgöra en sådan miljöorganisation som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken, MB. Enligt stadgarna ska föreningen arbeta med miljöfrågor i samband med villaboende i vid bemärkelse. Vidare har föreningen ett starkt intresse och djupt engagemang i miljöfrågor och har varit verksam i miljöfrågor genom yttranden i flera planärenden i Tyresö.

Tyresö Strands Markägareförening anför bl.a. följande. Planbestämmelserna är otydliga på ett sätt som strider mot 5 kap. 7 § första stycket 2 och 5 kap. 9 § tredje stycket plan- och bygglagen (1987:10), PBL. Summan av byggrätterna i de enskilda kvarteren (54 000 kvm) är dubbelt så hög som planbestämmelsernas begränsning av boarean (22 500 kvm). Allt underlag till detaljplanen baseras på summan av samtliga kvarter. Detaljplanens bestämmelser om utnyttjandegrad infördes först under utställningsskedet. Underlaget har således inte beskrivit den slutgiltiga planen. Detaljplanen skulle vidare ha grundats på ett program som anger utgångspunkter och mål för planen i enlighet med 5 kap. 18 § PBL. Översiktsplanen från 2008 är en konsekvens av pågående detaljplanearbete och inte tvärtom. Den miljökonsekvensbeskrivning som upprättats i planärendet är bristfällig. Föreningen bekostade en egen utredning.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Enligt 1 § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut får en enskild ansöka om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i Europakonventionen.

AAs, BBs och CCs samt DD fastigheter ligger utanför det aktuella planområdet. Av det som de har anfört och av vad som i övrigt framkommit i målet framgår inte att deras civila rättigheter eller skyldigheter berörs av regeringens beslut i den mening som avses i artikel 6.1 i Europakonventionen. Deras ansökningar om rättsprövning ska därför avvisas.

Enligt 2 § lagen om rättsprövning av vissa regeringsbeslut får en miljöorganisation som avses i 16 kap. 13 § MB ansöka om rättsprövning av sådana tillståndsbeslut av regeringen som omfattas av artikel 9.2 i konventionen den 25 juni 1998 om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århuskonventionen).

Bestämmelsen i 16 kap. 13 § MB avser organisationer som har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen, inte är vinstdrivande, har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år och har minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd.

Villaägarföreningen är inte en sådan miljöorganisation som avses i 16 kap. 13 § MB. Föreningens ansökan om rättsprövning ska därför avvisas.

När det så gäller prövningen av markägareföreningens ansökan gör Högsta förvaltningsdomstolen följande bedömning.

Enligt 7 § lagen om rättsprövning av vissa regeringsbeslut ska Högsta förvaltningsdomstolen upphäva regeringens beslut om beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.

Rättsprövningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet ryms inom handlingsfriheten (jfr prop. 1987/88:69 s. 23–25 och 234).

Enligt 5 kap. 18 § första stycket PBL ska en detaljplan grundas på ett program som anger utgångspunkter och mål för planen, om det inte är onödigt. Enligt förarbetsuttalanden bör ett program som huvudregel kunna undvaras i de fall där detaljplanen är av sådan beskaffenhet att den kan behandlas enligt reglerna om enkelt planförfarande. I vissa fall bör det dock vara möjligt att undvara program, även om förutsättningarna för enkelt planförfarande inte är uppfyllda. Så kan vara fallet om kommunen i en översiktsplan dragit upp sådana riktlinjer för detaljplanearbetet att innebörd och konsekvenser kan utläsas tillräckligt tydligt. För att

ett program ska kunna ersättas av en översiktsplan får det också förutsättas att förslaget till detaljplan har stöd i översiktsplanen och att det är förenligt med länsstyrelsens granskningsyttrande över översiktsplanen (prop. 1994/95:230 s. 74 och 117).

Innebörden och konsekvenserna av den nu aktuella detaljplanen får anses med tillräcklig tydlighet ha framgått av de översiktsplaner som kommunfullmäktige antog den 11 juni 1998 samt den 17 april 2008. Avsaknaden av program utgör därför inte grund för att upphäva regeringens beslut.

Enligt 5 kap. 18 § PBL ska en miljökonsekvensbeskrivning upprättas, om detaljplanen medger en användning av mark eller av byggnader eller andra anläggningar som innebär en betydande påverkan på miljön, hälsan eller hushållningen med mark och vatten och andra resurser. Miljökonsekvensbeskrivningen ska möjliggöra en samlad bedömning av en planerad anläggnings, verksamhets eller åtgärds inverkan på miljön, hälsan och hushållningen med mark och vatten och andra resurser.

Med hänsyn till den utredning som föreligger om den miljöpåverkan i olika avseenden som ett genomförande av planen kan få, ger vad som framkommit i målet inte vid handen att den miljökonsekvensbeskrivning som upprättats har sådana brister att den inte kan godtas.

De av sökanden åberopade omständigheterna i övrigt visar inte att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha felbedömt fakta eller överskridit gränserna för det handlingsutrymme som föreligger i planärenden eller att det vid handläggningen förekommit något fel som påverkat utgången i ärendet. Det framgår inte heller

Mål nr
710-11

klart av omständigheterna i målet att beslutet på annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

Vid denna utgång förfaller frågan om inhibition.

Mats Melin

Nils Dexe

Henrik Jermsten

Erik Nymansson

Helena Jäderblom

Andreas Sundberg

Föredragande justitiesekreterare

Avd. I

Föredraget 2011-04-14